

Bydgoszcz, 12 marca 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.10.2018. JDa/AJe

Pani
Grażyna Wojtera-Moskal
Dyrektor
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Ogrodowa 2 a
86- 060 Nowa Wieś Wielka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Ogrodowa 2a, 86-060 Nowa Wieś Wielka (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 27, 28 lutego 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- A.J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 94/2018 z dnia 16 lutego 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 26 lutego 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Grażyny Wojtera-Moskal – Dyrektora GOPS oraz Kierownika Referatu Pomocy Środowiskowej, pracownika socjalnego, która wcześniej była zatrudniona na stanowisku asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 28 listopada 2011 r., przyjętego Uchwałą Nr XIII/115/11 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka. W podstawie prawnej działalności Ośrodka ujęto

ustawę o wspieraniu rodziny. Ponadto w § 13 określono zadania Ośrodka z zakresu wspierania rodziny.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 20 stycznia 2016 r., wprowadzonym Zarządzeniem Nr 6/16 Dyrektora GOPS, zatwierdzonym Zarządzeniem Nr 6/16 Wójta Gminy Nowa Wieś Wielka. W dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny i zadania przez niego realizowane, o których mowa w w/w ustawie.

Wójt Gminy Nowa Wieś Wielka, Upoważnieniem Znak: RO-I.077.58.2011 z dnia 30 grudnia 2011 r., upoważnił Dyrektora GOPS - p. Grażynę Wojtera-Moskal do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017, który został przyjęty Uchwałą Nr VIII/56/15 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 14 maja 2015 r.

Głównym celem programu jest stworzenie systemu, pozwalającego na wspieranie i pomaganie rodzinie przewyciężającej trudności, w celu przywrócenia do prawidłowego funkcjonowania i pełnienia roli opiekuńczo-wychowawczej. W Programie dokonano diagnozy społeczności lokalnej, wskazano cele szczegółowe, w obrębie których zaplanowano konkretne działania, określono wskaźniki realizacji celów i źródła finansowania. Program na lata 2018 – 2020 jest w trakcie opracowywania.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor GOPS złożyła sprawozdania z realizacji zadań przyjętych gminnym programem wspierania rodziny, w tym również z zakresu wspierania rodziny. Dokument zawiera głównie informacje dotyczące Gminnego Programu Wspierania Rodziny, nie odnosi się bezpośrednio do zadań gminy z zakresu wspierania rodziny, określonych w ustawie o wspieraniu rodziny. Nie wskazano także potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdanie za 2016 r. zostało złożone z zachowaniem wymaganego terminu i przedstawione na posiedzeniu Rady Gminy w dniu 18 kwietnia.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. ████████ – w ramach umowy o pracę w wymiarze 1 etatu, w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 stycznia 2018 r.,
- p. ████████ – w ramach umowy o pracę w wymiarze 1 etatu, w okresie od 1 lutego 2018 r. do chwili obecnej.

Asystenci rodziny są zatrudniani w systemie zadaniowego czasu pracy. Asystent rodziny p. ████████ w czasie trwania kontroli przebywała na zasiłku opiekuńczym.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 11 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 10 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

- w 2018 r. (do dnia 26 lutego) 10 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd, przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresach czynności asystentów rodziny uwzględniono zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z wyjątkiem zadania określonego w art. 15 pkt 13a, dotyczącego realizacji ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Nowa Wieś Wielka tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Oświadczenie w w/w zakresie złożył Dyrektor GOPS w Nowej Wsi Wielkiej.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: kwestionariusz diagnozy rodziny, plan pracy z rodziną, notatki służbowe, harmonogram wizyt, kartę czasu pracy asystenta oraz okresową ocenę sytuacji rodziny.

Dyrektor GOPS oświadczył, iż asystent rodziny dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku. Dokument, na którym sporządzano okresową ocenę, nosił nazwę *Plan pracy z rodziną - część II*. Po analizie dokumentu, zespół kontrolujący stwierdził, iż druk jest przeznaczony do sporządzania aktualizacji planu pracy, a nie dokonywania oceny. Ponadto dokument nie zawierał daty sporządzenia, w związku z tym zespół kontrolujący nie może stwierdzić, czy okresowe oceny sytuacji rodziny faktycznie były sporządzane we właściwym terminie. Częstotliwość wejść w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Do dnia kontroli nie wpłynął do Ośrodka wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest przez zespół, w skład którego wchodzi kierownik Referatu Pomocy Środowiskowej, pracownicy socjalni oraz asystent rodziny. Zakończenie współpracy następuje w przypadku zrealizowania planu pomocy lub braku współpracy rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Zespół kontrolujący ustalił, iż dotychczas w Gminie Nowa Wieś Wielka, po zakończeniu współpracy asystenta z rodziną, monitoring był prowadzony przez pracownika socjalnego, a nie przez asystenta. W związku z tym zadanie było realizowane nieprawidłowo.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników GOPS. W środowiskach, w których prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty, monitoring jest prowadzony przez członków grupy roboczej.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace, na rzecz rodziny.*

Asystent rodziny pracował z rodzinami, w których toczyła się procedura Niebieskiej Karty, współpracował z zespołem interdyscyplinarnym, w celu udzielenia rodzinie kompleksowej pomocy. Członkowie grupy roboczej opracowują i realizują indywidualny plan pomocy rodzinie.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Gmina Nowa Wieś Wielka prowadzi 6 placówek wsparcia dziennego w formie wychowawczo – opiekuńczej. Świetlice położone są w Nowej Wsi Wielkiej, Brzozie, Dąbrowie Wielkiej, Nowym Smolnie, Prądocinie i Dobromierzu. W świetlicach prowadzone są zajęcia opiekuńczo – wychowawcze, pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia ogólnorozwojowe, plastyczne i kulinarne. Ponadto na terenie gminy funkcjonują świetlice wiejskie, Gminny Ośrodek Kultury oraz „Orlik”
Szczegółowe wyjaśnienia, w tym zakresie złożone zostały przez Dyrektora GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Nowa Wieś Wielka zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego) poprzez możliwość konsultacji na terenie Nowej Wsi Wielkiej i Brzozy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Dyrektora GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej, gdyż dotychczas nie było potrzeby organizowania pomocy w takiej formie

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 15.106,58 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 10.616,62 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 1.004,19 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent nie współpracuje z rodzinami, których dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej. Brak przydzielenia asystenta wynika z tego, iż rodzice biologiczni nie mieszkają na terenie gminy lub nie rokują na powrót dziecka do domu rodzinnego.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 21 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 27 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 31 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 30 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Dyrektor GOPS p. Grażyna Wojtera– Moskal.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wprowadzić prawidłowy druk okresowej oceny sytuacji rodziny. Termin wykonania – na bieżąco.
2. Prowadzić monitoring rodziny po zakończonej pracy z asystentem, zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 16. Termin wykonania – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2018** w dniach 27, 28 lutego 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.